

מדינת ישראל

משרד החינוך

א. סוג הבחינה: בגרות לבתי ספר על-יסודיים

ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים

מועד הבחינה: קיץ תשע"ה, 2015

מספר השאלון: 210,01107

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון א'

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח-ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון — הבנה והבעה — 50 נקודות

פרק שני — אוצר המילים והמשמעים; שם המספר — 26 נקודות

פרק שלישי — תחביר ומערכת הצורות — 24 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

(1) יש לענות על כל השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.

(2) לכתובת טיוטה אפשר להשתמש בעמודים האחרונים (29-30) של השאלון.

(3) הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

לפניך שלושה טקסטים 1-3. קרא אותם, וענה על השאלות שאחריהם.

טקסט 1

האנציקלופדיה הגדולה בהיסטוריה

(מעובד על פי סימונייט טום MIT Technology Review [24 בנובמבר 2013]. "שקיעתה של ויקיפדיה". אלכסון. אוחזר מ'<http://alaxon.co.il/article>)

האתר של האנציקלופדיה המקוונת "ויקיפדיה", המדורג שישי בעולם לפי מספר הכניסות, מתנהל שלא כמו האתרים האחרים שב"עשירייה הפותחת". קבוצת מתנדבים מנהלת אותו, ולא תאגיד מסחרי. לקבוצה זו אין מנהיג, וחבריה מכנים את עצמם בשמות בדויים. כאשר מתרחש אירוע שיש לו ערך חדשותי, בתוך שעות אחדות צצים בוויקיפדיה ערכים מפורטים ובעלי סימוכין מדויקים, והם מתעדכנים בכל דקה. מכיוון שאין עוד מקור מידע חופשי כמו ויקיפדיה, שירותים מקוונים רבים מסתמכים עליה. אם תחפשו מידע בגוגל, תופנו לעתים קרובות לערכים שהמידע בהם נלקח מוויקיפדיה.

את ויקיפדיה השיקו ג'ימי ויילס ולארי סנגר בשנת 2001. עם הזמן הם יצרו אנציקלופדיה מקוונת וחינמית המבוססת על הרעיון של שיתוף מידע למען הכלל, ובה כל אחד יכול להיות "עורך" (ויקיפי), כלומר לכתוב ערך או לשנות אותו.

ההתלהבות מן הרעיון של "אנציקלופדיה שכל אחד יכול לערוך" הניבה בסוף השנה הראשונה של ויקיפדיה יותר מעשרים אלף ערכים בשמונה עשרה שפות. במרוצת השנים שלאחר מכן יצרה קהילת החברים של ויקיפדיה את האנציקלופדיה הגדולה בהיסטוריה. הם ניסחו הנחיות לכתובת ערכים ולתחזוקתם, ובחרו קבוצה קטנה של "מפעילי מערכת", עורכי-על שיש להם סמכויות מיוחדות כגון מחיקת ערכים או החרמה זמנית של עורכים.

רבים לעגו למיזם ויקיפדיה והזדעזעו ממנו: אף על פי שעורכי ויקיפדיה אימצו בחום את התפיסה שאנציקלופדיה אמורה להיות סמכותית ומקיפה, הם זנחו שיטות עבודה המקובלות זה מאות שנים בהכנת אנציקלופדיות. על פי השיטות המקובלות, מומחים מן הדרגים האינטלקטואליים הרמים של החברה יוצרים רשימה של תכנים שכדאי לדעת, וכותבים את הערכים. בוויקיפדיה מומחים אינם מרבים להשתתף בכתיבת הערכים. למעשה, הכללים של ויקיפדיה מרפים את ידיהם מכיוון שהם יודעים שאת הערכים שהם כותבים אפשר לכתוב כמו כל ערך אחר. לעומת זאת פיתחו מייסדי ויקיפדיה את התפיסה שמאמרים צריכים להצטבר במהירות, בתקווה שבעתיד תכיל האנציקלופדיה ערכים על כל הנושאים בעולם, ובכך תצליח להגשים את שאיפת מייסדיה "לקבץ את כל הידע האנושי".

/המשך בעמוד 3/

לא לכתוב באזור זה
لا تكتب في هذه المنطقة

ההתקדמות הייתה מהירה. בסוף שנת 2005 היו בגרסה האנגלית בלבד כ-750,000 ערכים, והשימוש באתר נעשה לדבר שבשגרה. בזכות מחויבותה של ויקיפדיה לאפשר לכל אחד לכתוב ערכים, גם בעילום שם, הצטרפו רבים לקהילת העורכים של ויקיפדיה. אולם עדכונים רבים של ערכים היו מעשים של ונדליזם*. היו בהם מידע מסולף, הכפשות, הערות פוגעניות ועוד. בשנת 2006 התחילו מפעילי המערכת הוותיקים להרגיש כי בקרת האיכות נעשית בלתי אפשרית, וכי השליטה על הנעשה באתר חומקת מידיהם.

התגובה לא איחרה לבוא. כדי להילחם בתופעות הוונדליזם הציגו מפעילי המערכת כלי עריכה חדשים. למשל נוצרה תוכנה שאפשרה להם לסקור במהירות שינויים אחרונים, לדחות אותם במקרה הצורך, ולנוף בעורכים ה"עבריינים" בלחיצת עכבר אחת. האמצעים הנוקשים החדשים השיגו את מטרתם. הוונדליזם נבלם, וכמות המאמרים הפוגעניים פחתה. מספר הערכים בוויקיפדיה המשיך לצמוח, ואיכותם השתפרה. ויקיפדיה נהפכה לאתר אינטרנט מוביל. כיום יש בוויקיפדיה באנגלית 4.4 מיליון ערכים, ו-23.1 מיליון ערכים ב-286 שפות אחרות.

אולם הכללים הנוקשים שתרמו להעלאת איכותה של האנציקלופדיה המקוונת יצרו תופעת לוואי. עורכים חדשים שהצטרפו לקהילת ויקיפדיה, ומטבע הדברים עשו גם "טעויות של מתחילים", נדרסו תחת מכבש העריכה הנוקשה והבלתי אישי. הם החלו לנטוש את העריכה. מספר העורכים הפעילים בוויקיפדיה באנגלית, שהגיע בשנת 2007 לשיא של יותר מ-51,000, ירד בקיץ האחרון ל-31,000.

קהילת ויקיפדיה בנתה משאב ידע ייחודי בתולדות הציביליזציה. התברר שוויקיפדיה היא יריב שקול לאנציקלופדיות המסורתיות, ואולי אף חזק מהן. אבל קהילה זו גם הקימה מחסומים שמרתיעים עורכים חדשים מלהצטרף אליה. נראה שעל אף הבעיות ויקיפדיה של היום תהיה האנציקלופדיה הטובה ביותר שתהיה לנו.

* ונדליזם – גרימת נזק בודון; השחתת דבר־מה ציבורי או פרטי.

ערכים עם ערך מפוקפק

(מעובד על פי דוניבסקי אבינעם עידן [יוני 2013]. "ערכים עם ערך מפוקפק". מבט מל"מ, גיליון 66.

אוחזר מ: https://marvel.haifa.ac.il/own-win/on_1388_avinoam_idan.pdf

ויקיפדיה מאפשרת לכל החפץ בכך לכתוב ערכים ולעדכןם, בלי קשר לידע ולהשכלה שיש לו. העורכים אפילו אינם חייבים להזדהות בשמם, ולפיכך רובם אנונימיים או משתמשים בשם בדוי. לכן הקוראים אינם יכולים להעריך את אמינות המידע על פי מומחיותם של העורכים, השתייכותם הארגונית, האינטרס העסקי שלהם או זיקתם הפוליטית. עורכי ויקיפדיה מצהירים בעצמם שהמידע המובא בה אינו בהכרח נכון: "דע שמידע המובא בוויקיפדיה עלול להיות לא מדויק, מטעה, מסוכן או בלתי חוקי", וכן "חובה לבדוק ולאמת כל פרט מידע המובא בוויקיפדיה".

הקלות שבה אפשר לעדכן ערך בוויקיפדיה מאפשרת לבעלי אינטרסים לכתוב ערכים שהמידע בהם מוטעה. כך למשל ויקיפדיה משמשת זירה לפעילות של מדינות וארגונים ואפילו של גופי מודיעין המקדמים את מטרותיהם באמצעות כתיבה מגמתית של ערכים.

ויקיפדיה משמשת גם מרחב לשיפור תדמית ולקידום יחסי ציבור. חברות יחסי ציבור מקדמות באמצעותה אינטרסים של גורמים עסקיים, פוליטיים ואחרים. יש חברות יחסי ציבור המציעות שירות של ניהול תדמית, בתשלום, ולעתים מציינות בפירוש כי חלק מן השירות הוא "כתיבה ועריכה של אתרים בוויקיפדיה". דוגמה אופיינית לפעילותם היא הסרת פרטים מביכים מערכים על אודות אישי ציבור.

מחקרים שבדקו ערכים בוויקיפדיה בנושאים השנויים במחלוקת מצאו ערכים שאינם אמינים. זו הסיבה העיקרית שרבים מן המוסדות האקדמיים המובילים בחו"ל שוללים את השימוש בוויקיפדיה ככלי במחקר. למשל באוניברסיטת הרווארד שבארצות הברית מזהירים מפני הבעייתיות בשימוש בוויקיפדיה. בישראל הגישה הביקורתית כלפי ויקיפדיה עדיין בחיתוליה, אך חיוני לנקוט גישה זו כדי להבטיח איזון בין ההתלהבות מוויקיפדיה, שהיא מקור מידע זמין, ובין ההכרה במגבלות האמינות שלה.

על חומותייך, ויקיפדיה, הצבתי שומרים

(מעובד על פי גורביץ יוסי [17 ביוני 2014]. "על חומותייך, ויקיפדיה, הצבתי שומרים".
כלכליסט. אוזור מ-www.calcalist.co.il/internet/articles)

ויקיפדיה כיום היא מקור עיקרי של ידע. יש אנשים המנצלים את השפעתה הרבה ומחבלים בערכים שונים בה. בעקבות זאת מפעילי המערכת של ויקיפדיה הבינו שבמקום לערוך ולהוסיף ידע הם נעשו ל"שומרי החומות".

בעיות קשות בתחום זה נוגעות לערכי ויקיפדיה העוסקים בחברות מסחריות. רבות מחברות אלה מוטרדות מן התדמית הציבורית שלהן, לכן הן שוכרות עורכים כדי שישפצו את הערכים שנכתבו עליהן בוויקיפדיה או יכתבו ערכים על אודותיהן.

בוויקיפדיה כבר הבינו מזמן שזאת בעיה, ואחד המייסדים, ג'ימי ויילס, אף הציע לבטל את האפשרות שהעריכה תיעשה בידי כלל האוכלוסייה. ההצעה נדחתה בסופו של דבר. עם זה כעת ויקיפדיה משנה את הכללים שלה – היא דורשת מכל אדם שמקבל כסף כדי לכתוב בה ערכים, לציין זאת, ומדגישה שעריכה כזו היא עברה על החוק. ויקיפדיה עדיין לא מאיימת בתביעה, אך לא מן הנמנע שגם זה יקרה.

لا تكتب في هذه المنطقة

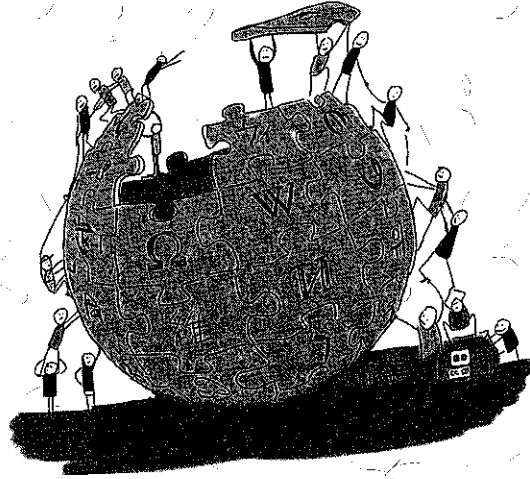
لا تكتب في هذه المنطقة

פרק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 1-6.

1. לפניך איור של ג'וליה פורסיית, "ויקיפדיה".

ציין על פי המאמר של סימונייט (טקסט 1) שני עקרונות של ויקיפדיה, והסבר כיצד הם באים לידי ביטוי באיור. (4 נקודות)

א. עיקרון _____

דרך ביטוי באיור _____

ב. עיקרון _____

דרך ביטוי באיור _____

/המשך בעמוד 7/

2. א.

לפניך הגדרה של אנציקלופדיה*.
על פי הטקסטים שקראת ועל פי ידע אישי, שנה בהגדרה שלושה פרטי מידע, כדי שיתאימו לוויקיפדיה.

את השינויים ערוך כך:

— מחק בהגדרה הנתונה פרט מידע (מילה, צירוף מילים או משפט) שאינו מתאים לוויקיפדיה.

— מול כל פרט שמחקת כתוב בשורה הריקה המקבילה פרט המתאים לוויקיפדיה. היעזר בדוגמה: במקום הצירוף "ספר יעץ" נכתב "אתר במרשתת". (6 נקודות)

אנציקלופדיה (מיוונית) - ~~ספר יעץ~~ ערוך

אתר במרשתת

בידי מיטב המומחים ועוסק במספר רב של נושאים.

הערכים מסודרים בסדר אלפביתי. האנציקלופדיה,

המורכבת על פי רוב מכרכים יקרים רבים,

מתעדכנת אחת לכמה שנים.

3. על פי המאמר של סימוניט (טקסט 1), ציין יתרון אחד שיש, לדעתך, לוויקיפדיה על פני אנציקלופדיה מסורתית. נמק את תשובתך. (4 נקודות)

* ההגדרה היא חלק מאיור שיצר יניב רג'יניאנו לפרסום ויקיפדיה בעברית בשנת 2007, בתוך: "ויקיפדיה: ציוני דרך".

לא לכתוב באזור זה
لا تكتب في هذه المنطقة

3. א. בטקסטים שקראת מתוארות בעיות הקיימות בוויקיפדיה, וכן דרכי התמודדות עמן. השלם את הטבלה שלפניך (במשבצות הריקות בלבד). (8 נקודות)

טקסט 3	טקסט 2	טקסט 1	
"על חומותייך, ויקיפדיה, הצבתי שומרים" על פי יוסי גורביץ	"ערכים עם ערך מפוקפק" על פי אבינעם עידן דוניבסקי	"האנציקלופדיה הגדולה בהיסטוריה" על פי טום סימונייט	בעיה אחת מעשים של ונדלזם בכתיבת הערכים
			הדרך של ויקיפדיה להתמודד עם הבעיה

ב. הדרך המתוארת במאמר של סימונייט (טקסט 1) להתמודד עם הבעיה יצרה תופעת לוואי. מהי תופעת הלוואי? נסח את תשובתך במשפט או בצירוף מילים. (2 נקודות)

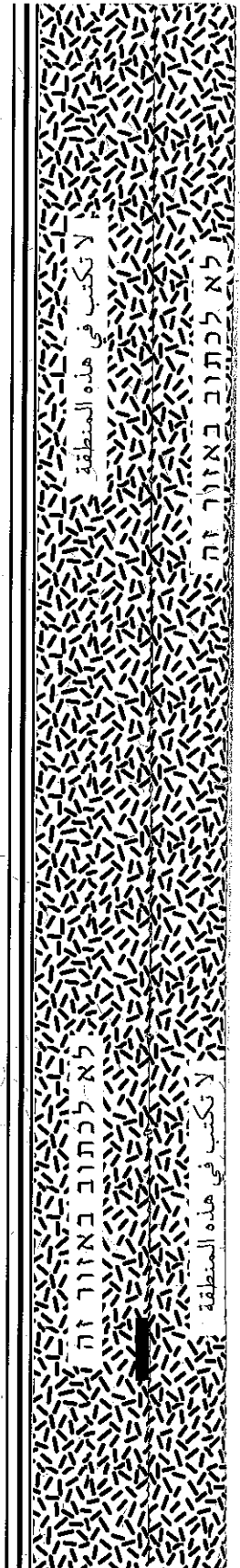
/המשך בעמוד 9/

4. במאמר של דוניבסקי (טקסט 2) מובאים ציטוטים מדברי העורכים של ויקיפדיה:
"דע שמידע המובא בוויקיפדיה עלול להיות לא מדויק, מטעה, מסוכן או בלתי חוקי", וכן
"חובה לבדוק ולאמת כל פרט מידע המובא בוויקיפדיה" (שויות 6-8).

לשם מה הביא דוניבסקי (טקסט 2) ציטוטים אלה? הקף את התשובה הנכונה.
(2 נקודות)

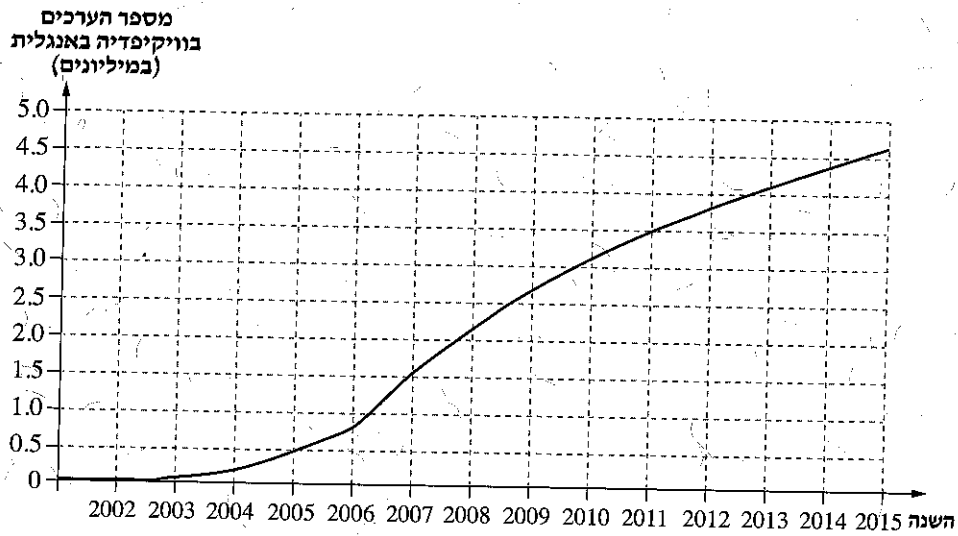
- א. כדי לשכנע אנשים להפסיק להשתמש בוויקיפדיה.
- ב. כדי לחזק את טענתו בדבר חוסר האמינות של ויקיפדיה.
- ג. כדי להוכיח, שוויקיפדיה מונעת משיקולים כלכליים.
- ד. כדי לעודד את המעוניינים לכתוב ערכים בוויקיפדיה.

/המשך בעמוד 10/

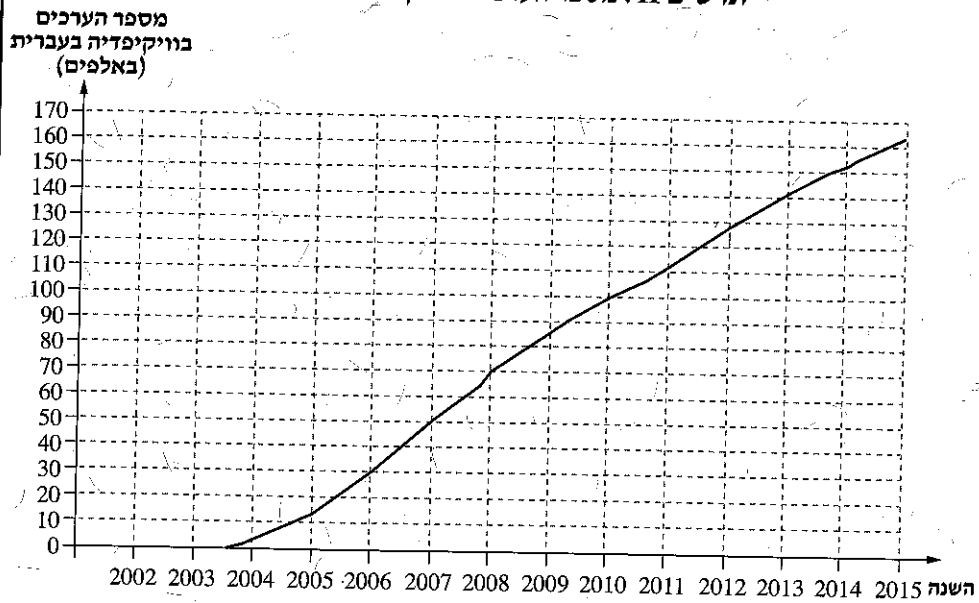

5. לפניך שני תרשימים: I, II.

תרשים I: מספר הערכים בוויקיפדיה באנגלית

תרשים II: מספר הערכים בוויקיפדיה בעברית

(תרשים I על פי Wikipedia, the Free encyclopedia, מתוך <http://en.wikipedia.org>)
(תרשים II על פי "ויקיפדיה: ציוני דרך", מתוך <http://he.wikipedia.org>)

/המשך בעמוד 11/

(שים לב: הסעיפים א-ב של השאלה בעמוד הבא.)

א. העתק מן המאמר של סימונייט (טקסט 1) משפט אחד התואם לנתון הנראה בתרשים I. (2 נקודות)

ב. עיין בשני התרשימים.

לפניך ארבעה משפטים.

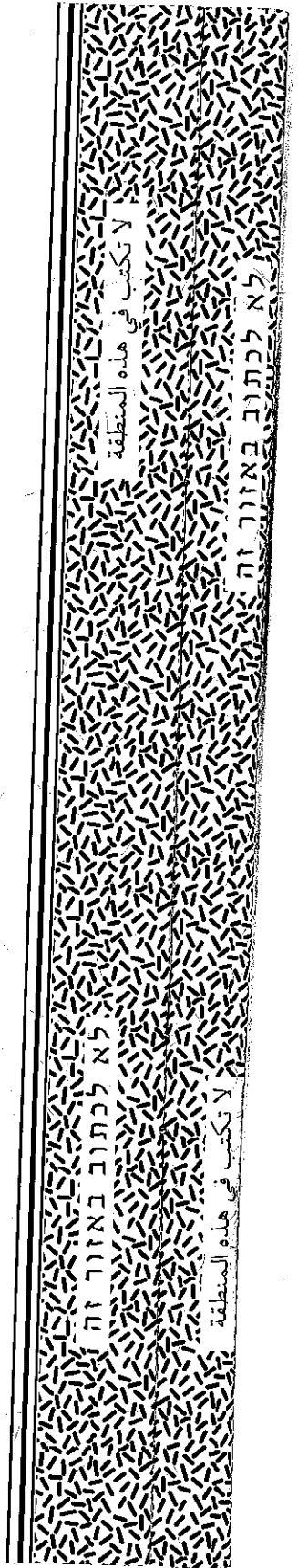
ציין בנוגע לכל אחד מהם, אם הוא מסקנה נכונה מן הנתונים בתרשימים או אם אינו מסקנה נכונה. (8 נקודות)

1. הגרסה של ויקיפדיה באנגלית והגרסה של ויקיפדיה בעברית נוצרו באותה השנה.

2. בשתי הגרסאות ניכרת מגמה של גידול במספר הערכים לאורך השנים.

3. לאחרונה חלה האטה בקצב הגידול במספר הערכים של הגרסה בעברית.

4. בימינו בגרסה של ויקיפדיה בעברית יש יותר ערכים מאשר בגרסה באנגלית.

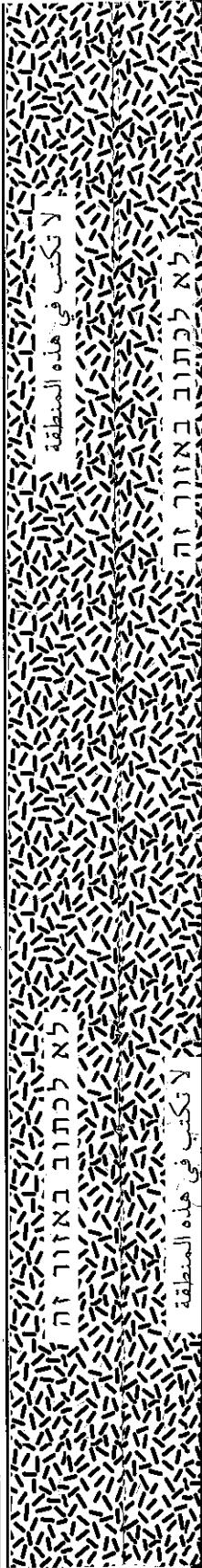

6. **מטלת סיכום** (14 נקודות)

על פי שלושת הטקסטים שקראת, כתוב סיכום (בהיקף של כ-12 שורות) ובו תציג את היתרונות והחסרונות של ויקיפדיה כמקור מידע עבור המשתמש בה.
(תוכל לכתוב טיוטה לסיכומך בעמוד 13.)

/המשך בעמוד 13/

טיוטה

פרק שני – אוצר המילים והמשמעים; שם המספר

(26 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 7-11.

(21 נקודות)

אוצר המילים והמשמעים

7. לפניך הערך **ערך** ממילון רב מילים, תשנ"ז.

ערך - ערך שמו

1. שווי, מחיר; השיבות, משקל, משמעות. באוסף שלי יש כמה בולים נדירים בעלי ערך רב. • "החֲקֵמָה מֵאֵין תִּסְצָא... לֹא יָדַע אָנוּשׁ עֲרָפָה" (איוב כח יב-יג).
 2. אידיאל של אמונה והתנהגות שאדם משתדל לחיות לאורו. בתנועת הנוער מחנכים את החניכים לערכים של עזרה הדדית ואחריות אישית. • מערכת המשפט נועדה להגן על ערכי המוסר וערכי החברה.
 3. ההסבר במילון או הסקירה באנציקלופדיה על מילה מסוימת או על עניין מסוים. תחת הערך 'עולם' במילון זה מופיעות עשר משמעויות. 4. מוזיקה
- ערך של תו** משך תו נתון (מודפס) ביחס לתווים אחרים ביצירה מוזיקלית (או בקטע ממנה) ובהתייחסות למקצב הבסיסי. [ערכים; עֲרָכִי; ע.ר.כ.]

א. כותרת המאמר של דוניבסקי (טקסט 2) היא "ערכים עם ערך ממוקפק".

על פי הערך "ערך" במילון רב מילים ציין:

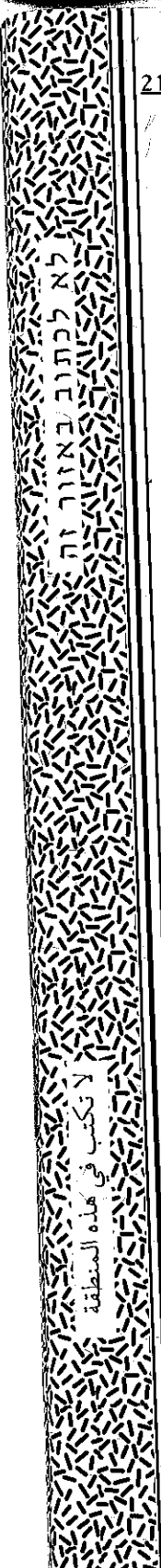
— את המספר של ההגדרה המתאימה ביותר למילה **ערכים** שבכותרת המאמר:

— את המספר של ההגדרה המתאימה ביותר למילה **ערך** שבכותרת המאמר:

(2 נקודות)

(שים לב: סעיף ב של השאלה בעמוד הבא.)

/המשך בעמוד 15/

ב. לפניך משפטים, ובהם מודגשת המילה **ערך** או נטיותיה. -

עבור כל אחד מן המשפטים שלפניך ציין את המספר של ההגדרה מן הערך במילון המתאימה למשמעות של המילה **ערך** במשפט.

- (1) **ערכי** הדמוקרטיה הבסיסיים הם חירות ושוויון. _____
 - (2) אתרי אינטרנט מציעים החלפה של הפצים מסוימים בחפצים שווי **ערך**. _____
 - (3) אין **ערך** לערכים, אם אין מאמצים אותם ומתנהגים לפיהם. **ערך** _____
- _____ **ערכים**
(4 נקודות)

8. א. במאמר של סימונייט (טקסט 1) כתוב: "הכללים של ויקיפדיה **מְרַפֵּים** את ידיהם [של המומחים]" (על פי שורות 24-25).

מהי משמעות הביטוי "מְרַפֵּים את ידיהם"? הקף את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

- מחזקים את רצונם
- מרפאים את מחלתם
- משחררים אותם מתפקידם
- מחלישים את התלהבותם

ב. במאמר של גורביץ (טקסט 3) כתוב: "ויקיפדיה עדיין לא מאיימת בתביעה, אך **לא מן הנמנע** שגם זה יקרה" (שורות 12-13).

מהי משמעות הביטוי "לא מן הנמנע"? הקף את התשובה הנכונה. (2 נקודות)

- בלי ספק
- אפשר
- אי-אפשר
- אין סיכוי

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب באזור זה

9. א. במאמר של דוניבסקי (טקסט 2) כתוב: "ויקיפדיה משמשת גם **מרחב** לשיפור תדמית ולקידום יחסי ציבור" (שורה 13).

העתק משורות 9-12 שבטקסט 2 מילה **נרדפת** למילה "מרחב" בהקשרה בפסקה. (2 נקודות)

ב. במאמר של דוניבסקי (טקסט 2) כתוב: "גופי מודיעין מקדמים את מטרותיהם באמצעות כתיבה **מגמתית** של ערכים" (על פי שורות 11-12).

איזו מן המילים שלפניך **מנוגדת** למילה "מגמתית"? הקף את התשובה הנכונה. (2 נקודות)

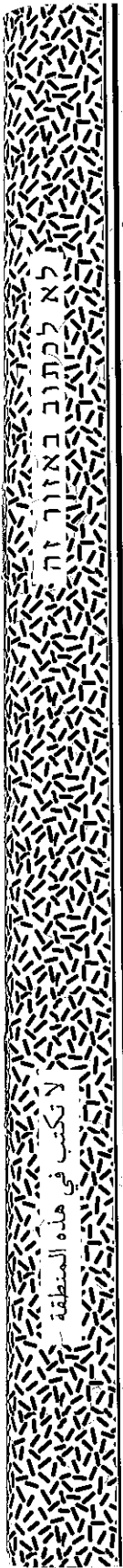
— מוטה

— אובייקטיבית

— פוליטית

— שקרית

/המשך בעמוד 17/

10. א. במאמר של סימונייט (טקסט 1) כתוב: "כאשר מתרחש אירוע שיש לו ערך חדשותי, בתוך שעות אחדות צצים בוויקיפדיה ערכים מפורטים ובעלי סימוכין מדויקים, והם מתעדכנים בכל דקה" (שורות 4-6).

באיזה מן המשפטים שלפניך נכון להשתמש במילה "סימוכין"? כתוב אותה במשפט המתאים. (3 נקודות)

- ברגעי משבר אני תמיד יכול לשאוב _____ מחברי.
- פעמים רבות ידידות מתפתחות עקב מגורים ב _____.
- שופטים בפסקי הדין שלהם נוהגים להביא _____ מפסקי דין קודמים.
- בשיעור כימיה עסקנו בדילול וב _____ של תמיסות.

ב. במאמר של סימונייט (טקסט 1) כתוב: "קהילת ויקיפדיה בנתה משאב ידע ייחודי בתולדות הציביליזציה" (שורה 51).

על פי משפט זה, מה עשתה קהילת ויקיפדיה? הקף את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

- שאבה מידע מכל ההיסטוריה האנושית.
- שימרה ידע מיוחד שימש בעתיד את הדורות הבאים.
- יצרה מקור מידע יוצא דופן בתולדות האנושות.
- פיתחה כלים לאיסוף מידע.

(5 נקודות)

שם המספר

11. לפניך משפטים ובהם מספרים מודגשים. כתוב במילים את המספרים המודגשים (אין צורך לנקד).

— ב-21 בפברואר בשנת 2014 נכתב הערך

ה-155,000 בוויקיפדיה בעברית.

— ויקיפדיה בעברית ציינה בשנה שעברה 11 שנים להיווסדה.

— מספר הערכים בוויקיפדיה בעברית גדול פי 3 ממספר הערכים ב"אנציקלופדיה העברית".

— לפי סקר שנערך בשנת 2014, 84 אחוזים מן הציבור

בישראל סומכים על ויקיפדיה.

/המשך בעמוד 19/

פרק שלישי – תחביר ומערכת הצורות (24 נקודות)

בפרק זה שמונה שאלות: ארבע מתחום התחביר (12-15) וארבע מתחום מערכת הצורות (16-19).
ענה על ארבע שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן מתחום התחביר או מתחום מערכת הצורות
או משני התחומים, כרצונך (לכל שאלה – 6 נקודות).

תחביר

12. א. בכל אחד מן המשפטים שלפניך ציין את התפקיד התחבירי של המילה "עורכים",
המודגשת בקו. את התפקיד בחר מן הרשימה שלפניך:
נושא, נושא, משלים פועל, משלים שם (לוואי).
- I. רוב העורכים בוויקיפדיה כיום הם גברים.
התפקיד התחבירי: _____
- II. קהילת העורכים של ויקיפדיה יצרה את האנציקלופדיה הגדולה בהיסטוריה.
התפקיד התחבירי: _____
- III. קהילה זו הקימה מחסומים שמרתייעים עורכים חדשים.
התפקיד התחבירי: _____
- IV. עורכי-העל עורכים את הערכים מחדש.
התפקיד התחבירי: _____
- ב. לפניך משפט איחוי (מחובר):
עורכי ויקיפדיה הפעילו אמצעים נוקשים, וכמות המאמרים הפוגעניים פחתה.
- (1) העתק מן המשפט את מילית הקישור: _____
(2) מבין מילות הקישור שלפניך, הקף את מילת הקישור שיכולה להמיר את
המילית שציינת בתת-סעיף ב(1), ולשמור על הקשר הלוגי שבמשפט.
אבל אף על פי כן ואילו לכן
- ג. לפניך משפט איחוי (מחובר) נוסף:
הכללים הנוקשים תרמו להעלאת איכותה של האנציקלופדיה, אך הם יצרו תופעת לוואי.
- (1) ציין את הקשר הלוגי במשפט זה. _____
(2) ציין את תפקידה התחבירי של המילה "הם" המודגשת בקו. _____
(3) העתק מן המשפט את המילה או צירוף המילים שהמילה "הם" מאזכרת. _____

/המשך בעמוד 20/

13. לפניך ארבעה משפטים.

- I. מכיוון שוויקיפדיה היא מקור מידע חופשי, שירותים מקוונים רבים מסתמכים עליה.
- II. חוסר האמינות של ויקיפדיה הוא הסיבה העיקרית שמוסדות אקדמיים בחו"ל שוללים את השימוש בה במחקר.
- III. בשל המחויבות של ויקיפדיה לעקרון העריכה החופשית עלה מספרם של העורכים החדשים.
- IV. חברות רבות מוטרדות מן התדמית הציבורית שלהן, משום כך הן שוכרות עורכים לשיפוץ הערכים על אודותיהן.

א. ציין את הסוג התחבירי של כל אחד מן המשפטים: פשוט, איחוי (מחובר) או מורכב.

משפט I: _____

משפט II: _____

משפט III: _____

משפט IV: _____

ב. ציין את הקשר הלוגי המשותף לכל המשפטים.

ג. העתק מכל משפט את המילה (או הצירוף) המבטאת את הקשר הלוגי שבו.

משפט I: _____

משפט II: _____

משפט III: _____

משפט IV: _____

ד. לפניך שני משפטים.

I. ויקיפדיה הציגה כלי עריכה חדשים כדי להילחם בתופעות הוונדליזם.

II. עורכים חדשים רבים הצטרפו לוויקיפדיה, ובעקבות זאת התרבו מעשים של ונדליזם.

(1) באיזה מן המשפטים I או II יש קשר לוגי זהה לקשר שצינת בסעיף ב?

(2) ציין את הקשר הלוגי במשפט האחר: _____

/המשך בעמוד 21/

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

14. לפניך שלושה משפטים מורכבים.

- I. קבוצה של מתנדבים שחבריה מכנים את עצמם בשמות בדויים, מנהלת את ויקיפדיה.
 - II. בעיות קשות בתחום העריכה החופשית נוגעות לערכי ויקיפדיה העוסקים בחברות מסחריות.
 - III. אתר האינטרנט של ויקיפדיה, המדורג שישי בעולם לפי מספר הכניסות, מתנהל אחרת משאר האתרים שבעשירייה הראשונה.
- א. ציין את התפקיד התחבירי המשותף לכל הפסוקיות במשפטים.
- ב. כתוב כל אחד מן המשפטים מחדש בלי הפסוקית.

I. _____

II. _____

III. _____

- ג. במשפטים I-III שבראש השאלה סומנו מילים וצירופים. מייין אותם בטבלה שלפניך על פי תפקידם התחבירי במשפט, וציין בראש כל עמודה בטבלה את התפקיד התחבירי של המילים והצירופים שכתבת בה.

لا تكتب في هذه المنطقة

15. א. לפניך שני משפטים פשוטים הפותחים ערכים בוויקיפדיה.

ציין את הנושא והנשוא של כל משפט.

I. אנציקלופדיה היא מאגר כתוב של הידע האנושי הקיים.

הנושא _____ הנשוא _____

II. מפעילי המערכת הם ויקיפדים בעלי סמכויות מיוחדות.

הנושא _____ הנשוא _____

ב. מה המאפיין התחבירי המשותף למשפטים האלה?

המאפיין התחבירי המשותף הוא: _____

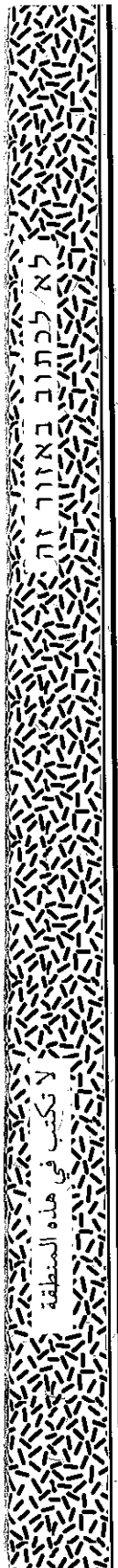
ג. לפניך משפטים, ובהם פרטים ביוגרפיים על ג'ימי ויילס, ממציא ויקיפדיה.

הקף רק את המשפטים שיש להם אותו המאפיין כמו זה שציינת בסעיף ב.

- ג'ימי ויילס נולד באוגוסט 1966 באלבמה שבארצות הברית.
- ג'ימי ויילס הוא יזם אינטרנט אמריקני.
- ג'ימי ויילס הוא בוגר אוניברסיטת אוברן.
- ג'ימי ויילס מתגורר בלונדון.

ד. העתק מבין האפשרויות את צורת האוגד הנכונה במשפט.

אחד העקרונות החשובים ביותר של ויקיפדיה _____ שיתופיות.
הן / הם / הוא / היא

מערכת הצורות

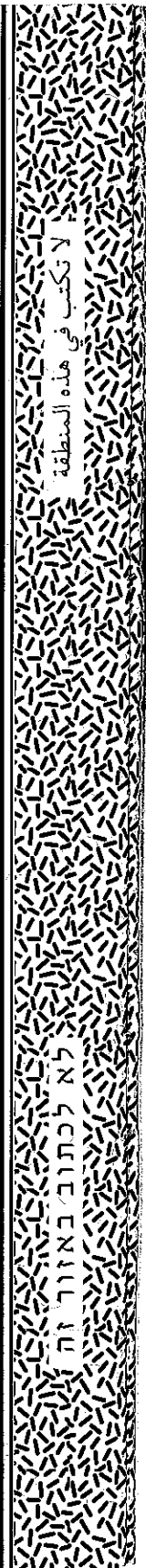
16. א. לפניך טבלה.

בעמודה הימנית בטבלה הודגשו פעלים.
 השלם (במקומות הלבנים בלבד) את המידע הנדרש בנוגע לכל פועל.
 (אין צורך לכתוב משפטים.)

שם הפועל	השורש	הבניין	שם הפועל (מאותו השורש ומאותו הבניין)	שם עצם (מאותו השורש)
האנציקלופדיה מְקִיפָה נושאים רבים מאוד.				
המאמרים בוויקיפדיה מְצַטְטִימ במהירות.				
בוויקיפדיה הַצְגוּ כלי עריכה חדשים.				
ויקיפדיה מְאִפְשֶׁרֶת לכל אחד לכתוב ערכים.				

ב. לפניך משפט, ובו פועל מודגש.

— את ויקיפדיה הַשִּׁיקוּ ג'ימי ויילס ולארי סנגר בשנת 2001.
 הקף את המילים שנגזרו מאותו השורש של המילה הַשִּׁיקוּ.
 מְשַׁק חקלאי, נְשִׁיקָה, שְׁקִשׁוּק גלגלים,
 נְקִישָׁה, מְשִׁיק (במעגל), הַשְּׁקָה של ספינה

17. א. לפניך שני משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

- במרוצת השנים הם יָצְרוּ את האנציקלופדיה הגדולה בהיסטוריה.
- ארבע חוות בארץ יָצְרוּ חשמל מאנרגיית רוח.

(1) הקף את המשפט שהנאמר בו נכון.

- שני הפעלים יָצְרוּ, יָצְרוּ זהים בשורש ובבניין.
- שני הפעלים יָצְרוּ, יָצְרוּ זהים בשורש, אך שונים זה מזה בבניין.
- שני הפעלים יָצְרוּ, יָצְרוּ זהים בבניין, אך שונים זה מזה בשורש.
- שני הפעלים יָצְרוּ, יָצְרוּ שונים זה מזה בשורש ובבניין.

(2) ציין לכל אחד מן הפעלים יָצְרוּ, יָצְרוּ את שם הפעולה שלו.

שם הפעולה של יָצְרוּ: _____

שם הפעולה של יָצְרוּ: _____

(3) הקף את צורת העתיד בגוף נסתרת של הפועל יָצְרוּ.

תִּצְרֶה תִּצְרֶה תִּצְרֶה יִצְרֶה

ב. לפניך משפט, ובו מודגש שם פועל.

בוויקיפדיה המומחים אינם מרבים להשתתף.

— ציין את תפקיד התי"ו הראשונה במילה להשתתף: _____

— ציין את תפקיד התי"ו השנייה במילה להשתתף: _____

(שים לב: סעיף ג של השאלה בעמוד הבא.)

/המשך בעמוד 25/

לא לכתוב באזור זה
لا تكتب في هذه المنطقة

- ג. לפניך משפטים, ובהם פעלים מודגשים.
- עורכי ויקיפדיה **אִמְצוּ** את התפיסה שאנציקלופדיה אמורה להיות סמכותית.
 - מידע רב בגוגל **נִלְקַח** מוויקיפדיה.
 - ויילס וסנגר יצרו אנציקלופדיה ה**מְבַסֶּסֶת** על הרעיון של שיתוף מידע.
 - חברות רבות **מְטַרְדוֹת** מן התדמית שלהן.
 - ויקיפדיה **דוֹרְשֶׁת** מכל אדם שמקבל כסף כדי לכתוב בה ערכים לציין זאת.
 - ויקיפדיה **מְדַגֶּיֶשֶׁה** שעריכה תמורת תשלום היא עברה על החוק.
- (1) לפניך טבלה. מיין בה את הפעלים המודגשים לשתי קבוצות על פי משמעות הבניין.

פעלים פעילים	פעלים סבילים

- (2) בחר באחד הפעלים ה**סבילים** שמיינת בטבלה, וכתוב אותו בצורתו הפעילה (בכל גוף וזמן שתבחר).
- _____

18. א.

לפניך משפטים, ובהם שמות פעולה מודגשים.

- עם הזמן הבינו מפעילי המערכת שתפקידם מצטמצם ל"שמירה על החומות".
- פעמים רבות מפעילי המערכת מנהלים ביניהם התכתבות לפני שהם מאשרים פרסום של ערכים חדשים.
- אחד המייסדים הציע לבטל את הרשות הניתנת לכל אחד לעדכן ערכים. הצעה זו נדחתה בסופו של דבר.
- בישראל הגישה הביקורתית כלפי ויקיפדיה עדיין בחיתוליה, אך גישה זו חיונית כדי להבטיח את האזון בין ההתלהבות מוויקיפדיה ובין ההכרה במגבלותיה.
- אחד מסימני ההכר של ויקיפדיה הוא שכל אחד יכול לערוך אותה.

לפניך טבלה. מייין בה את שמות הפעולה המודגשים לקבוצות לפי בניינים.
 כתוב את הבניין של כל קבוצה.

ב. לכל אחד משמות הפעולה שלפניך כתוב שם פעולה בבניין אחר.

שמירה _____
 התכתבות _____

/המשך בעמוד 27/

لا تكتب في هذه المنطقة
 לא לכתוב באזור זה

19. א. לפניך משפטים, ובהם מיילים מודגשות.

- ויקיפדיה היא מקור מידע זמין.
- כשאירוע בעל ערך חדשותי מתרחש, בתוך שעות צצים ערכים מפורטים.
- המידע בוויקיפדיה עלול להיות לא מדויק או מסוכן.
- לכל חברה מסחרית יש אינטרס עסקי.
- לעתים מתפרסם בוויקיפדיה מידע פוגעני.

(1) ציין את המשמעות המשותפת לכל המילים המודגשות.

(2) מיין את המילים המודגשות לשתי קבוצות, על פי דרך התצורה שלהן.

ציין בכותרת את דרך התצורה של המילים בכל קבוצה.

(שים לב: סעיפים ב-ג של השאלה בעמוד הבא.)

ב. לפניך משפטים, ובהם מודגשות מילים:

- **ההמנעות** מן השימוש בוויקיפדיה לצורכי מחקר פוגעת במעמדה.
- **ההתקדמות** הייתה מהירה: בסוף שנת 2005 היו כ־750,000 ערכים.
- העורכים הוותיקים התחילו להרגיש שבקרת **האיכות** נעשית בלתי אפשרית.
- עורכי ויקיפדיה עושים מאמצים למניעת **הדרך־רות** באיכות הערכים.
- העתק את המילה **היוצאת דופן** מבחינת דרך התצורה שלה.
- ציין את **דרך התצורה** שלה.
- ציין את דרך התצורה **המשותפת** למילים האחרות.
- ציין את **המשמעות המשותפת** למילים האחרות.

ג. לפניך קטע על פי שורות 16-18 מן המאמר של סימונייט (טקסט 1).

חברי הקהילה ניסחו הנחיות לכתובת ערכים ולתחזוקתם, ובחרו קבוצה קטנה של "מפעילי מערכת", עורכי־על שיש להם סמכויות מיוחדות כגון מחיקת ערכים או החרמה זמנית של עורכים.
הקף רק את המילים שיש בהן **מ"ם שורשית**.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך